

Am citat anume mai mult, din ce se publică în această minunată revistă, pentru a se vedea în ce fel înțeleg Americanii să facă educația generală a tineretului lor.

Ei pun deschis și atrăgător sub ochii elevilor ca și a oamenilor în vîrstă: *lumea*. Ei nu-i cresc în limitări religioase ori naționale și fac cel mai sănătos naționalism, pregătind elemente îndrăznețe și capabile să desfășure calități virile sub toate împrejurările vieții. Ei li deschid larg mintea, arătându-le mereu ce mai este și pe aiurea. Cine cunoaște lumea destul își iubește și țara mai mult și o poate ajuta mai deplin în toate împrejurările. De altfel ei integrează măiestrit cunoștințele despre țara lor printre cunoștințele despre lumea întreagă. Stilul din această revistă e caracteristic americanilor: aplicat obiectelor, practic, sintetic și clar. În el se fac sublinieri și rezumări, cari ușurează înțelegerea.

Ce mult ni-ar folosi și nouă o publicație asemănătoare, chiar dacă nu ar fi atît de bogată, în care țara noastră ar fi prezentată cu toate aspectele ei și în care ni s'ar arăta și lumea întreagă cu toate atracțiile și cu toată bogăția de aspecte ale ei. Și ori ce sacrificiu pentru așa ceva nu ar fi de precupețit. P. Gr.

Revue des études slaves, tom. XVI, fasc. 3 și 4, 1936, consacră în memoria lui Antoine Meillet patru articole cu totul remarcabile semnate de Paul Boyer, André Vaillant și André Mazon. Semnalăm aici articolul lui Paul Boyer despre Antoine Meillet, omul și savantul (pag. 191—198), căci conține o serie de judicioase observații, îmbinate cu un suflu de duioasă și neuitată amintire, pe care mulți oameni de știință dela noi ar trebui să nu le piardă din vedere.

Paul Boyer dealtfel era cel mai indicat să ni-l prezinte pe Meillet ca om și ca savant, căci l'a cunoscut îndeaproape, i-a cîștigat prietenia pe băncile Sorbonei, prin frecventarea acelorași cursuri și adesea prin schimburi de notițe luate la cursurile pe care le audiau. Dar să nu întîrziem și să dăm, în rezumat, cuvîntul lui Paul Boyer.

La Sorbona Meillet a audiat regulat cursul lui Arsène Darmesteter (pentru franceza veche) și pe a lui Louis Havet (pentru versificația latină). La Collège de France a audiat cursul lui Michel Bréal; iar la École pratique des Hautes-Études cursul lui Ferdinand de Saussure. Dintre toți Ed. de Saussure a însemnat pentru el «une éblouissante révélation». Și într'adevăr grație lui, Antoine Meillet și-a găsit adevărata sa vocație de comparatist, de comparatist al limbilor indoeuropene. Dar Meillet nu s'a mulțumit numai cu ceiace învățase dela Saussure, ci a căutat să-și lărgească cadrul frecventînd cursurile lui Bergaigne, a lui V. Henry de sanscrită, a lui James Darmesteter de zendă, a lui Arbois de Jubainville de celtă. Mai mult încă, după ce-și trece licența în litere, se înscrie în Noembrie 1887 la École des Langues orientales vivantes, la cursul de limbă armeană predat de Auguste Carrière, filolog de elită, format la Școala teologică din Strasbourg, care are marele merit de a fi făcut din Meillet un specialist indoeuropean specializat în armeană și de a-i fi îndemnat să plece în Caucaz, în 1891, pentru aprofundarea limbii armenice moderne și cercetarea vechilor manuscrise. Nu trebuie să se înțeleagă prin cele spuse că Meillet s'a desinteresat de celelalte ramuri ale științei comparatiste indoeuropene. Dovadă e tocmai faptul că în primăvara anului 1889 el este primit ca membru al Societății de Lingvistică cu titlul de cellisant, iar nu cu cel

de specialist în limba armeană. În 1889—1890 Meillet este suplinitorul lui Ferdinand de Saussure la École pratique des Hautes-Études, iar în 1890 își începe cercetările într-un domeniu nou: studiile slave, stimulat în oarecare măsură chiar de autorul articolului pe care îl rezumăm, care pe atunci se găsea în Rusia ca student al lui Fortunatov dela Universitatea din Moscova și care îl punea în curent, prin corespondență, cu marea contribuție la studiul comparatist al limbilor indoeuropene, pe care o oferă limbile slave.

Meillet nu ezită o clipă să se intereseze și de limbile slave și astfel în 1897 își ia, după șapte ani de studii, ca subiect de teză de doctorat „*Recherches sur l'emploi du génitif-accusatif en vieux-slave*“ (în două părți, 1902 și 1905).

Trei oameni și-au exercitat marea influență asupra lui Meillet: Michel Bréal, Ferdinand de Saussure și Louis Havet; pe aceștia Meillet i-a iubit și i-a succedat direct în ocupațiile respective: profesor la Collège de France, director de studii la École pratique des Hautes-Études și președinte la secția IV-a a aceștia din urmă. Fără îndoială că a câștigat și datorează mult și de pe urma lui A. Carrière, pe care l-a succedat la catedra de limbă armeană dela Écoles des Langues Orientales vivantes, dar nu asupra acestui fapt trebuie să insistăm, ci asupra muncii de benedictin, pe care Meillet a depus-o în îndeplinirea sarcinilor pomenite mai sus. Se scula la ora cinci dimineața, el care citise atîta și scrisese atîtea, și nu înceta niciodată să nu citească și să nu scrie. Citea și scria în picioare. Din cînd în cînd își întrerupea lucrul și se așeza în fața pianului și sigur pe gîndirea lui putea să cînte, să vorbească cu tatăl său, cu bătrîna doică, care nu l'a părăsit niciodată, sau să se tutuiască cu verișoara sa Berthe Esbaupin, și apoi în mod cu totul firesc să-și continue cercetările și articolul întrerupt.

Eminamente sociabil, de-o curtuozie rafinată, om de știință care nu se închidea niciodată în turn de fildeș, inteligență deschisă la toate disciplinele și care n'a cunoscut niciodată repausul, urmărind cu o curiozitate pasionată progresul sărmanei științe omenești și evoluția faptelor, ideilor și formelor artei și literaturii; frecvent vizitator al muzeelor și fidel auditor al concertelor; mare voiajor (în Caucaz de două ori, în Italia aproape în fiecare an, peninsula Scandinavă, Spania, Jugoslavia, Statele-Unite, Grecia, Turcia, etc.) și nostalgic vizitator al locului natal (mai în toate vacanțele); servit de o admirabilă memorie (nu „mecanică“ ci „ordonată“ de comparatist) și posedînd în aceeași măsură spiritul de fineță și cel de geometrie; primind cu entuziasm ipotezele cele mai hazardate și preocupat de adevărul cel mai util... iată atîtea calități minunate care i-au aparținut lui Antoine Meillet și pe care le evidențiază atît de viu Paul Boyer.

Toate aceste calități dealtminteri le întîlnim în opere ca: *Introduction à l'étude comparative des langues indo-européennes* (ed. IV în 1934), *Les langues dans l'Europe nouvelle* (ed. II 1928 cu un apendice de L. Tesnière), *Linguistique historique et linguistique générale*—în care întîlnim esențialul doctrinei sale (vezi: *Sur la méthode de la grammaire comparée, Le problème de la parenté des langues, L'évolution des formes grammaticales*) sau în acele admirabile „comptes rendus“ din *Bulletin de la Société de Linguistique*. Pe deasupra Antoine Meillet a dat studiilor de lingvistică o filosofie ce n'a fost cunoscută înaintea lui, o limbă clară, precisă și captivantă, precum ne confirmă cele trei mari opere ale sale: *Aperçu d'une histoire de la langue grèque, Esquisse d'une histoire de la langue latine, Caractères généraux des langues germaniques*.

Dar nici opera expusă oral în lecțiile ce le făcea la instituțiile amintite mai sus, nici opera scrisă, n'au epuizat pasiunea apostolatului ce trăia în el, acea ardoare de mărturisire a cunoștințelor sale, pe care o îndrepta spre cei tineri, cărora dorea să le ghicească aptitudinile, să le determine vocația și să-i ajute în eforturile lor.

Paul Boyer își încheie articolul printr'o emoționantă evocare a ultimilor ani din viața lui Meillet și printr'o afirmație care plasticizează clar pierderea ireparabilă cauzată prin moartea sa : „La France perd en Antoine Meillet l'un des hommes qui ont le mieux servi son génie“. P. C.

S'au primit la redacție :

Cărți și broșuri :

- GEORGE STRAT : *Elogiul libertății*. Buc. 1937.
VUCOL DORNA : *Odihnă* (stihuri). Iași, 1937.
V. I. CATARAMĂ : *Bazar universitar* Tip. Lucr. Asoc. Iași, 1937.
PREOTUL C. MORARIU : *Versuri* (originale și traduse). Biblioteca „Făt-Frumos“ No. 7. Cernăuți. 1937.
LECA MORARIU : *Folclor aservit filologiei ?* Extras din revista „Freamătul Literar“ 1936. Siret. 1936.
DR. A. RADOVICI : *Études sur la circulation de l'influx nerveux dans l'arc réflexe*. Masson et C-ie Éditeurs. Paris. 1927.
Dr. A. RADOVICI : *Hipofiza și sindromele hipofizare*. Tip. Cultura. Buc. 1937.

Reviste :

- Iașul*, Buletinul Cercului Ieșenilor din București, No. 5, Mai 1935.
Pagini literare, An. IV, No. 5, Mai 1937, Turda.
Mitropolia Moldovei, An. XIII, No. 5, Mai 1937, Iași.
Sociologie românească, An. II, No. 4. 1937, Buc.
Svonul, (Supliment), Mai 1937. Chișinău.
Jar și Slovã, An. I. No. 2. 1937. Tg. Mureș.
Libertatea, An. V. No. 10. 1937. Buc.
Adevărul literar și artistic, An. XVIII. No. 861. 862, 1937. Buc.
Straja neamului, An. I, No. 2, 8 Iunie 1937. Chișinău.

Ziare :

- Excelsior*, Bul. Academiei No. 4. Etaj II, Buc.
Momentul, Str. Sf. Theodor 20, Iași.
Știrea, Tip. Viitorul. Botoșani.
Cuvînt moldovenesc, Str. Ion Inculeț 61. Chișinău.
Credința și fapte, Biserica Barnovschi, Iași.
Cronica Dobrogeană, Str. Costache Negri 16. Constanța.

Noutăți ale scriitorilor ieșeni :

- C. MEISSNER și R. SUȚU, *Comemorarea «Junimii» la Iași*. Mai 1936. Tip. Țerek. Iași, 1937.
V. I. CATARAMĂ, *Bazar universitar*, Tip. lucrătorii asociați, Iași, 1937.
VUCOL DORNA, *Odihnă* (stihuri). Tip. Presa Bună, Iași, 1937.
-